

ЗАКОН

о средњем образовању и васпитању

"Службени гласник РС", бр. 55 од 25. јуна 2013, 101 од 10. новембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закон, 6 од 24. јануара 2020, 52 од 24. маја 2021, 129 од 28. децембра 2021 - др. закон, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023.

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се средње образовање и васпитање, као део јединственог система образовања и васпитања, и то: обављање делатности средњег образовања и васпитања, употреба језика, програми и испити, права, обавезе и одговорности ученика, евиденција и јавне исправе, штрајк запослених, као и друга питања од значаја за средње образовање и васпитање.

Термини изражени у овом закону у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Циљеви и општи исходи средњег образовања и васпитања

Члан 2.

Средње образовање и васпитање остварује се у складу са циљевима који су дефинисани законом којим се уређују основе система образовања и васпитања (у даљем тексту: Закон) и овим законом, а нарочито:

- развој кључних компетенција неопходних за даље образовање и активну улогу грађанина за живот у савременом друштву;
- развој стручних компетенција неопходних за успешно запошљавање;
- оспособљавање за самостално доношење одлука о избору занимања и даљег образовања;
- свест о важности здравља и безбедности, укључујући и безбедност и здравље на раду;
- оспособљавање за решавање проблема, комуникацију и тимски рад;

- поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавања различитости;
- развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, самоиницијативе, способност самовредновања и изражавања сопственог мишљења.

Средње образовање и васпитање **обезбеђује*** услове да ученици и одрасли постигну опште исходе образовања и васпитања у складу са Законом.

*Службени гласник РС, број 101/2017

Међупредметне компетенције за крај средњег образовања*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 2а*

Међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама.*

Међупредметне компетенције чије исходе је потребно остварити на основном нивоу на крају средњег образовања су:*

- компетенције за целоживотно учење;*
- комуникације;*
- рад с подацима и информацијама;*
- дигитална компетенција;*
- решавање проблема;*
- сарадња;*
- одговорно учешће у демократском друштву;*
- одговоран однос према здрављу;*
- одговоран однос према околини;*
- естетичка компетенција;*
- предузимљивост;*
- оријентација ка предузетништву.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Делатност средњег образовања и васпитања

Члан 3.

Делатност средњег образовања и васпитања је делатност од непосредног друштвеног интереса и остварује се као јавна служба.

Начин обављања делатности средњег образовања и васпитања прописан је Законом и овим законом.

Средња школа

Члан 4.*

Делатност средњег образовања и васпитања обавља се у средњој школи (у даљем тексту: школа), и то:*

- гимназији;***
- стручној школи;***
- уметничкој школи;***
- мешовитој школи (гимназији и стручној или уметничкој школи);***
- школи за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом.***

У гимназији се стиче опште образовање и васпитање у четворогодишњем трајању којим се обезбеђује припрема за наставак образовања у високошколским установама. У специјализованој гимназији и одељењима за ученике са посебним способностима остварују се посебни планови и програми наставе и учења у четворогодишњем трајању за ученике са посебним способностима, којима се обезбеђује припрема за наставак образовања у високошколским установама.*

У стручној школи се стичу одговарајуће опште и стручно образовање и васпитање у трогодишњем и четворогодишњем трајању за обављање послова одговарајућег занимања и за наставак образовања у високошколским установама.*

У стручној школи могу да се стичу специјалистичко и мајсторско образовање у трајању од годину дана до две године и други облици стручног образовања: образовање за рад у трајању од две године, стручно оспособљавање и обука до годину дана.*

У уметничкој школи се стиче опште и уметничко образовање и васпитање у четворогодишњем трајању за обављање послова одговарајућег занимања и за наставак образовања у високошколским установама.*

Мешовита школа обезбеђује образовање и васпитање које се стиче у гимназији и стручној школи, односно у гимназији и уметничкој школи.*

У школи за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом остварује се образовање и васпитање за одговарајућа занимања ученика који ову школу похађају на основу мишљења интерресорне комисије за процену додатне образовне, здравствене и социјалне

подршке ученику уз сагласност родитеља, односно другог законског заступника.*

Школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом дужна је да, у складу са расположивим капацитетима, пружа додатну подршку у образовању ученика и одраслих са сметњама у развоју и инвалидитетом у другој школи и породици, у складу са критеријумима и стандардима које прописује министар.*

У школи могу да се спроводе програми обука.*

Школа са домом обезбеђује смештај и исхрану ученика у складу са законом којим се уређује ученички стандард.*

Школа од националног значаја за Републику Србију у смислу Закона и овог закона, је школа која остварује изузетне резултате на међународном нивоу чиме доприноси унапређивању и промовисању система образовања и васпитања Републике Србије.*

Школе од националног значаја за Републику Србију су Математичка гимназија у Београду и Гимназија „Јован Јовановић Змај“ у Новом Саду.*

Школа од посебног интереса за Републику Србију у смислу Закона и овог закона, је школа која остварује програм образовања и васпитања који је од посебног интереса за Републику Србију, односно која је од посебног културног, просветног или историјског значаја за Републику Србију.*

Уникатна школа у смислу Закона и овог закона, је школа која једина у Републици Србији остварује одређени програм образовања и васпитања.*

Влада одређује школе од посебног интереса за Републику Србију и уникатне школе.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Употреба језика

Члан 5.

Образовно-васпитни рад остварује се на српском језику.

За припаднике националне мањине образовно-васпитни рад остварује се и на језику и писму националне мањине, односно двојезично, ако се приликом уписа у први разред за то определи најмање 15 ученика.

Школа може да остварује образовно-васпитни рад на језику и писму националне мањине, односно двојезично и за мање од 15 ученика уписаних у први разред, уз сагласност министарства надлежног за послове образовања (у даљем тексту: Министарство), у складу са законом.

Сагласност за остваривање школског програма на језицима националних мањина за мање од 15 ученика Министарство даје по прибављеном мишљењу одговарајућег националног савета националне мањине у складу са законом којим се уређује надлежност националних савета националних мањина. Уколико национални савет националне мањине не достави мишљење у року од 15 дана од дана пријема захтева, сматра се да је мишљење дато.

Када се образовно-васпитни рад остварује на језику и писму националне мањине, школа је у обавези да за ученика организује наставу српског језика.

Када се образовно-васпитни рад остварује на српском језику, за ученика припадника националне мањине организује се настава језика националне мањине са елементима националне културе.

Образовно-васпитни рад може да се изводи на страном језику, односно двојезично, уз сагласност Министарства.

Када се образовно-васпитни рад остварује на страном језику, ученику се организује настава српског језика.

Ближе услове за остваривање програма образовно-васпитног рада на страном језику, односно двојезично прописује министар надлежан за послове образовања (у даљем тексту: министар).

Брисан је ранији став 9. (види члан 4. Закона - 101/2017-19).

Када се образовање стиче на језику националне мањине, страном језику или двојезично, учење српског језика је обавезно.*

Образовно-васпитни рад за лице које користи знаковни језик, односно посебно писмо или друга техничка решења, може да се изводи на знаковном језику и помоћу средстава тог језика.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

II. ПРОГРАМИ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

1. План и програм наставе и учења*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 6.*

План и програм наставе и учења доноси се у складу са утврђеним принципима, циљевима и стандардима* образовних постигнућа, односно стандардима квалификације.***

Планови и програми наставе и учења доносе се у складу са Законом и овим законом.*

План и програм наставе и учења садржи и модуле, где модул представља скуп теоријских и практичних програмских садржаја и облика рада функционално и тематски повезаних у оквиру једног или више предмета.*

План и програм наставе и учења трогодишњег средњег стручног образовања садржи 30% општег и најмање 65% стручног образовања, а план и програм наставе и учења четворогодишњег стручног и уметничког образовања садржи 40% општег и најмање 55% стручног, односно уметничког образовања.*

Кључне компетенције и опште међупредметне компетенције се у плану и програму наставе и учења остварују у свим деловима програма наставе и учења.*

План и програм наставе и учења обухвата изборне програме по нивоима и врстама образовања.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Програм наставе и учења верске наставе*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 7.

Престао је да важи (види члан 54. Закона - 129/2021-9)

Комисија за верску наставу

Члан 8.

Престао је да важи (види члан 54. Закона - 129/2021-9)

2. Развојни план школе

Члан 9.

Школа доноси развојни план у складу са Законом и овим законом.

На основу извештаја о самовредновању у целини, извештаја о остварености стандарда **образовних постигнућа**** и других индикатора квалитета рада, школа доноси развојни план.

Развојни план школе садржи:

- 1) приоритете у остваривању образовно-васпитног рада;
- 2) план и носиоце активности;
- 3) критеријуме и мерила за самовредновање планираних активности;

4) мере унапређивања образовно-васпитног рада на основу анализе резултата ученика на испитима којима се завршава средње образовање;**

4а) мере унапређивања сарадње са послодавцима у сектору коме припадају образовни профили средње стручне школе;*

5) мере за унапређивање доступности одговарајућих облика подршке и разумних прилагођавања и квалитета образовања и васпитања за ученике којима је потребна додатна подршка;

б) план рада са ученицима са изузетним, односно посебним способностима и талентованим ученицима;**

7) програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, као и јачања сарадње међу ученицима и родитељима, запосленима и ученицима, родитељима и запосленима;*

8) мере превенције осипања броја ученика;

9) друге мере усмерене на достизање циљева образовања и васпитања које превазилазе садржај појединих наставних предмета;

10) план припреме за испите којима се завршава средње образовање;**

11) план стручног усавршавања наставника, директора, стручних сарадника и секретара;**

12) план напредовања и стицања звања наставника, стручних сарадника и васпитача;

13) план укључивања родитеља, односно другог **законског заступника*** у рад школе;

14) план сарадње са другим школама, привредним друштвима и другим органима и организацијама од значаја за рад школе;

15) друга питања од значаја за развој школе.

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

3. Школски програм

Члан 10.

Школа остварује школски програм.

Школским програмом ближе се одређује начин на који школа образује и васпитава ученике ради стицања знања, вештина и ставова неопходних за даље образовање и запошљавање, успоставља организациону структуру засновану на тимском раду и одговорности сваког запосленог за

остваривање утврђених циљева, као и повезивање са **послодавцима*** и удружењима послодаваца и преузимање свог дела одговорности за развој друштвене средине.

Школски програм обухвата све садржаје, процесе и активности усмерене на остваривање принципа, циљева и стандарда **образовних постигнућа****, и задовољење општих и специфичних образовних интереса и потреба ученика, родитеља, односно **другог законског заступника*** и локалне самоуправе, а у складу са оптималним могућностима школе.

Школски програм се доноси на основу плана и програма наставе и учења, односно програма одређених облика стручног образовања, а узимајући у обзир развојни план школе, у складу са Законом и овим законом.*

Национални савет националне мањине даје мишљење на школски и васпитни програм установа за које је утврђено да су од посебног значаја за националне мањине.*

Школа, у складу са Законом, доноси школски програм, по правилу, на четири године и објављује га најкасније два месеца пре почетка школске године у којој ће почети његова примена.

Поједини делови школског програма иновирају се и надограђују у току његовог остваривања.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно **другог законског заступника*** у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира, програмира и реализује свој рад.

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Садржина школског програма

Члан 11.

Школски програм садржи:

- 1) циљеве школског програма;
- 2) назив, врсту и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује и језик на коме се остварује програм;

3) обавезне предмете, изборне програме и модуле по образовним профилима и разредима;*

4) начин остваривања принципа, циљева и исхода образовања и стандарда* образовних постигнућа, начин и поступак остваривања прописаних планова и програма наставе и учења, програма других облика стручног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду;***

5) програм допунске, додатне и припремне наставе;

6) програме и активности којима се развијају способности за решавање проблема, комуникација, тимски рад, самоиницијатива и подстицање предузетничког духа;

7) факултативне наставне предмете, њихове програмске садржаје и активности којима се остварују;

8) начине остваривања и прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовања одраслих, ученика са **изузетним***, **односно посебним**** способностима и двојезичног образовања;

9) програм културних активности школе;

10) програм слободних активности;

11) програм каријерног вођења и саветовања;

12) програм заштите животне средине;

13) програме заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програме превенције других облика ризичног понашања и програм заштите од дискриминације;*

14) програм школског спорта;

15) програм сарадње са локалном самоуправом;

16) програм сарадње са породицом;

17) програм излета и екскурзија;

18) програм безбедности и здравља на раду;

18а) смернице за прилагођавање и пружање додатне подршке;*

19) друге програме од значаја за школу.

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по индивидуалном образовном плану чине прилог школског програма.

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Додатна подршка у образовању и васпитању

Члан 12.*

За ученика и одраслог коме је због сметњи у развоју и инвалидитета, специфичних тешкоћа у учењу, социјалне ускраћености, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и зависно од потреба, доноси и индивидуални образовни план, у складу са Законом.*

Циљ додатне подршке у образовању и васпитању јесте постизање оптималног укључивања ученика и одраслих у редован образовно-васпитни рад, осамостаљивање у вршњачком колективу и његово напредовање у образовању и припрема за свет рада.*

Ученик и одрасли из става 1. треба да испуњава здравствене услове који одговарају захтевима занимања.*

За остваривање додатне подршке у образовању и васпитању, директор, наставник, стручни сарадник, васпитач, педагошки и андрагошки асистент и родитељ, односно други законски заступник, може да добије посебну стручну помоћ у погледу спровођења инклузивног образовања и васпитања.*

Ради остваривања додатне подршке у образовању и васпитању, школа остварује сарадњу са органима јединице локалне самоуправе, организацијама, установама и удружењима.*

Додатну подршку из става 4. овог члана могу да пружају и установе које су, у складу са законом, стекле статус модел установе у спровођењу инклузивног образовања и васпитања.**

Брисани су ранији ст. 7-9. (види члан 1. Закона - 92/2023-338)

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 92/2023

Програм културних активности школе

Члан 13.*

Програм културних активности школе обухвата: прославе дана школе, почетка и завршетка школске године, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе, концерте, спортска такмичења, научно-истраживачке активности, и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културни развој школског окружења, као и заједничке културне активности са релевантним појединцима, установама и организацијама ради обogaћивања културног живота.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Програм слободних активности

Члан 14.*

Ради јачања образовно-васпитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања и правилног коришћења слободног времена, школа је дужна да реализује слободне активности, које се спроводе кроз рад у секцијама и ваннаставним активностима.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Програм каријерног вођења и саветовања ученика

Члан 15.

Школа омогућава формирање зреле и одговорне личности, способне да доноси добро промишљене и одговорне одлуке о властитој професионалној будућности и да их спроводи у дело.

Школа формира стручни тим за каријерно вођење и саветовање у чијем саставу су стручни сарадници и наставници. Тим у сарадњи са наставницима реализује праћење индивидуалних склоности ученика. Саветодавни рад обавља се током школовања, и школа, по потреби, сарађује са надлежним установама које се баве каријерним вођењем и саветовањем.

Школа помаже ученицима и родитељима у истраживању могућности за даље учење и запошљавање, односно идентификовање, избор и коришћење бројних информација о професијама, каријери, даљем учењу и образовању и формирање сопственог става о томе.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Програм заштите животне средине

Члан 16.

Програм заштите животне средине обухвата активности усмерене на јачање и развој свести о значају здраве животне средине, одрживог развоја и очувању и унапређењу природних ресурса.

Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине, заједничким истраживањем и акцијама локалне самоуправе и школе, као и на други начин, у складу са законом.

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања

Члан 17.

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања, као што су, нарочито, употреба алкохола, дувана, психоактивних супстанци, зависност од интернета, видео игрица и игара на срећу,

малолетничка делинквенција, саставни су део школског програма и остварују се у складу са Законом.**

Програми из става 1. овог члана остварују се кроз различите наставне и слободне активности са ученицима, запосленима, родитељима, односно **другим законским заступницима***, у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, у складу са утврђеним потребама.

У остваривање програма из става 1. овог члана укључују се и физичка и правна лица са територије јединице локалне самоуправе, установе у области културе и спорта, вршњачки посредници, као и лица обучена за превенцију и интервенцију у случају насиља, злостављања и занемаривања и других облика ризичног понашања.

Брисани су ранији ст. 4-6. (види члан 2. Закона - 92/2023-338)

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 92/2023

Програм школског спорта

Члан 18.

Ради развоја и практиковања здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности, школа у оквиру школског програма, поред наставе реализује и програм школског спорта.

Школским спортом су обухваћени сви ученици кроз одељењска такмичења и припреме за такмичења. Школа обавља припреме и такмичења у складу са школским програмом.

Школа може да сарађује и са локалним спортским организацијама.

У току школске године школа може да организује недељу школског спорта.

Програм сарадње са локалном самоуправом

Члан 19.

Сарадња са локалном самоуправом, која укључује и сарадњу са канцеларијама за младе у јединицама локалне самоуправе, остварује се на основу програма који чини део школског програма и део развојног плана школе.

Школа прати, укључује се у дешавања у локалној самоуправи, и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развој школе.

Програм сарадње са породицом

Члан 20.*

Школа подстиче и негује партнерски однос са родитељима, односно другим законским заступницима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.*

Програмом сарадње са породицом школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно другим законским заступницима ученика, који обухватају детаљно информисање и саветовање родитеља, укључивање родитеља у активности школе, консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, ваннаставних, организационих и финансијских питања и то ради унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности образовно-васпитних утицаја.*

Програм из става 2. овог члана обухвата и начине сарадње са општинским саветом родитеља.*

Ради праћења успешности програма, школа може да на крају сваког полугодишта организује анкетирање родитеља у погледу њиховог задовољства програмом и у погледу њихових сугестија за наредно полугодиште. Анкетирање се обавља анонимно како би било објективно.*

Мишљење родитеља, односно другог законског заступника, добијено као резултат анкетирања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Програм екскурзија*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 21.*

Школа планира извођење екскурзија, на начин и под условима утврђеним планом и програмом наставе и учења.*

Програм екскурзија саставни је део школског програма и годишњег плана рада школе.*

Приликом извођења екскурзије нарочито се мора водити рачуна о свим видовима заштите и безбедности ученика.*

Ближе услове и друга питања од значаја за организацију и остваривање екскурзије у школи уређује министар.**

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Програм студијске посете*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 21а*

Наставник може у току школске године да део наставе проведе у одговарајућој средњој школи у иностранству, а на основу међународног уговора о размени и мобилности.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Програм безбедности и здравља на раду

Члан 22.

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

Ученичке организације у школи

Члан 23.

Школа може да има своје ученичке организације, а може да се повезује и са организацијама ван школе (Црвени крст, организација горана, планинара, извиђача и слично), у складу са законом.

У свакој школи се организује ученички парламент, у складу са Законом.

Ученички парламент предлаже свој програм рада, у складу са Законом.

Начин рада ученичког парламента одређује се актом школе.

Ученички парламенти школа могу да се удруже у заједницу ученичких парламената.

Ученички парламент, уз сагласност школског одбора, може основати ученички клуб. План рада ученичког клуба доноси школски одбор, на предлог ученичког парламента, као саставни део школског програма. Начин рада ученичког клуба одређује се актом школе.

4. Модел установа*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 24.*

Установа може да стекне статус модел установе.*

Модел установа је установа која остварује изузетне резултате у образовном и васпитном раду, нарочито доприноси унапређивању образовне и васпитне праксе у складу са општим принципима и циљевима образовања и васпитања.*

Одлуку о додели статуса модел установе доноси министар.*

Ближе услове за стицање статуса модел установе и престанка важења статуса, прописује министар.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

III. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Образовно-васпитни рад

Члан 25.*

Образовно-васпитни рад обухвата наставне и ваннаставне активности школе којима се остварује школски програм и постижу прописани циљеви, исходи, стандарди постигнућа и компетенције, у складу са Законом и овим законом.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Облици образовно-васпитног рада

Члан 26.

Обавезни облици образовно-васпитног рада за редовног ученика су: настава – теоријска, практична и вежбе, додатна, допунска настава и пракса када су одређени * планом и програмом **наставе и учења***, припремна настава и друштвено-корисни рад ако се у току школске године укаже потреба за њим.

Обавезни облици образовно-васпитног рада за ванредног ученика могу бити: настава, припремни и консултативно-инструктивни рад.

Брисан је ранији став 3. (види члан 6. Закона - 129/2021-15)

Ученик обавезно бира са листе изборних програма верску наставу или грађанско васпитање.*

Факултативни облици образовно-васпитног рада су: настава језика националне мањине са елементима националне културе, другог, односно трећег страног језика и предмета потребних за даље школовање, стручно оспособљавање или развој ученика и ваннаставни облици – хор, оркестар, позориште, екскурзија, културно-уметничке, техничке, проналазачке, хуманитарне, спортско-рекреативне и друге активности.

Факултативни облици образовно-васпитног рада обавезни су за ученике који се за њих одреде.

*Службени гласник РС, број 101/2017

Дуално образовање*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 26а*

Дуално образовање је модел реализације у систему средњег стручног образовања и васпитања у коме се кроз теоријску наставу и

вежбе у школи и учење кроз рад код послодавца, стичу, усавршавају и изграђују знања, вештине, способности и ставови у складу са стандардом квалификације и планом и програмом наставе и учења.*

Министарство у конкурсу за упис ученика у средњу школу информисхе ученике и родитеље о школама и образовним профилима које остварују образовање по дуалном моделу.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Настава за ученике на кућном и болничком лечењу, настава код куће и настава на даљину*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Члан 27.*

Школа може да организује образовно-васпитни рад као посебан облик рада за ученике на дужем кућном и болничком лечењу уз сагласност Министарства.*

За ученике који због већих здравствених проблема или хроничних болести не могу да похађају наставу дуже од три недеље, настава се организује у кућним условима, односно у здравственој установи.*

Родитељ, односно други законски заступник дужан је да о потреби организовања наставе за ученика на дужем кућном и болничком лечењу обавести школу.*

Родитељ, односно други законски заступник има право да свом детету омогући стицање средњег образовања и васпитања код куће, уз обезбеђивање стварних трошкова образовања и васпитања.*

Родитељ, односно други законски заступник дужан је да до краја наставне године писмено обавести школу у коју је ученик уписан о намери да за своје дете од следеће школске године организује наставу код куће.*

Школа из става 5. овог члана дужна је да организује полагање разредних испита из свих предмета у складу са планом и програмом наставе и учења.*

Средње образовање и васпитање код куће мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда образовних постигнућа.*

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом који стиче средње образовање и васпитање код куће остваривањем ИОП-а 2, образовање и васпитање код куће обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода.*

Родитељ, односно други законски заступник може да поднесе писмени образложени захтев за организовање наставе на даљину, за сваку школску годину.*

О настави на даљину школа одлучује на основу свих услова потребних за овај вид образовања и васпитања.*

За организовање наставе на даљину школа подноси захтев Министарству за добијање сагласности за организовање наставе на даљину.*

Настава на даљину мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда образовних постигнућа.*

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом за кога је организована настава на даљину, а стиче средње образовање и васпитање остваривањем ИОП-а 2, настава на даљину обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода.*

Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика на кућном и болничком лечењу, који стичу средње образовање и васпитање код куће и који стичу средње образовање и васпитање наставом на даљину.*

Евиденција из става 14. овог члана чини саставни део евиденције о ученику из члана 70. овог закона.*

Начин организовања наставе за ученике на дужем кућном и болничком лечењу прописује министар.*

Ближе услове за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе код куће и наставе на даљину, прописује министар.*

Средња школа основана за потребе унутрашњих послова не организује наставу за ученике на кућном и болничком лечењу, наставу код куће и наставу на даљину.**

*Службени гласник РС, број 129/2021

**Службени гласник РС, број 92/2023

Време које ученик проводи у школи*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 28.*

Време које ученик проводи у школи изражено је у сатима и обухвата часове обавезних предмета и изборних програма и активности.*

У гимназији ученик може да има до 27 сати обавезних предмета и изборних програма наставе недељно, у стручној и уметничкој школи

до 28 сати, осим у школи која остварује програме балетског образовања, где ученик може да има до 34 сата.*

Када је ученик школе из става 2. овог члана припадник националне мањине који стиче образовање на језику националне мањине, односно двојезично или на српском језику, има до два сата наставе недељно више.*

Ученик може да има до три часа изборних активности недељно.*

Час теоријске наставе и вежби траје 45 минута, а практичне наставе 60 минута.*

Настава може да буде организована у блоковима.*

У школи за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом планом и програмом наставе и учења може се прописати краће трајање часа уз сагласност Министарства.**

У недељни број сати из става 2. овог члана не урачунава се трајање допунске и додатне наставе и часа одељенског старешине.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Број ученика у одељењу

Члан 29.

Настава се изводи у одељењу **до 28 ученика*****, у групи, односно појединачно, у складу са школским програмом.

У једном одељењу могу да буду највише два ученика са сметњама у развоју **и инвалидитетом.****

Број ученика утврђен у ставу 1. овог члана умањује се за два по ученику који средње образовање и васпитање стиче остваривањем индивидуалног образовног плана, односно за три по ученику који средње образовање и васпитање стиче остваривањем индивидуалног образовног плана са **прилагођеним и измењеним садржајима и исходима учења.***

У одељењу, односно воспитној групи ученика у школама за ученике са сметњама у развоју **и инвалидитетом**** може бити од шест до 12 ученика, а за практичну наставу до шест ученика.

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

***Службени гласник РС, број 92/2023

Практична настава и професионална пракса

Члан 30.*

Практична настава и професионална пракса остварују се: у школи, код послодавца или комбиновано делом у школи, а делом код послодавца, у складу са планом и програмом наставе и учења.*

Практична настава и професионална пракса која се остварује комбиновано делом у школи а делом код послодавца, може се реализовати код послодавца највише у обиму од 25% од укупног обима часова практичне наставе и професионалне праксе, о чему школа и послодавац закључују уговор.*

Практична настава и професионална пракса која се остварује код послодавца остварује се као учење кроз рад, у складу са законом којим се уређује дуално образовање.*

Послодавцем у смислу става 2. овог члана не сматра се здравствена установа и установа социјалне заштите чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, код које се реализује практична настава и професионална пракса за образовне профиле у подручју рада здравство и социјална заштита*, као ни министарство надлежно за унутрашње послове код ког се реализује практична настава (и професионална пракса) за ученике средње школе основане за потребе унутрашњих послова.**

За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом обезбеђује се прилагођавање радног места у односу на његове могућности и врсту инвалидитета у оквиру практичне наставе.*

Уговор из става 2. овог члана послодавац доставља Привредној комори Србије, у року од осам дана од дана закључења уговора.*

Начин спровођења практичне наставе и професионалне праксе из става 1. овог члана, садржај и елементе уговора из става 2. овог члана и друга питања везана за остваривање практичне наставе и професионалне праксе уређује министар.*

*Службени гласник РС, број 6/2020

**Службени гласник РС, број 92/2023

Други облици непосредног образовно-васпитног рада

Члан 31.

Додатну наставу школа остварује за ученика који постиже изузетне резултате или показује интересовање за продубљивање знања из одређеног предмета.

Допунску наставу школа остварује са ученицима који имају тешкоће у савладавању програма из појединих предмета или са ученицима који желе да унапреде постигнућа у одређеној наставној области.

Ученик је обавезан да остварује допунску наставу ако се процени да је то потребно.

Припремну наставу школа остварује за редовног ученика који се упућује на полагање разредног испита, и за ванредног ученика.

Припремна настава остварује се и за ученика који је упућен на полагање поправног испита, у обиму од најмање 10% од укупног годишњег броја часова из предмета на који је упућен на поправни испит.

Школа је дужна да организује припрему свих ученика за полагање матурских и завршних испита, односно опште, стручне и уметничке матуре и завршног испита средњег стручног образовања, у обиму од најмање 5% од укупног годишњег броја часова из предмета из којих се полаже матурски, односно завршни испит, односно општа, стручна и уметничка матура и завршни испит средњег стручног образовања.*

За ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, који су укључени у редован систем образовања и васпитања, остварује се додатна подршка у складу са индивидуалним образовним планом.

*Службени гласник РС, број 129/2021

Ученичка задруга

Члан 32.*

Школа може да оснује ученичку задругу с циљем подстицања развијања позитивног односа ученика према раду и професионалне оријентације, повезивања наставе са светом рада, развијања свести о одговорности за преузете обавезе, као и развоја позитивног односа према тимском раду и предузетништву.*

Рад ученичке задруге уређује се статутом школе и правилима за рад задруге, у складу са законом.*

Школа може пружати услуге и продавати производе настале као резултат рада у ученичкој задрузи, као и уџбенике, прибор и опрему која је потребна за остваривање образовно-васпитног рада.*

Средства стечена радом ученичке задруге користе се за проширење материјалне основе рада ученичке задруге, екскурзије, исхрану ученика, награде члановима ученичке задруге и унапређивање образовно-васпитног рада у школи и у друге сврхе у складу са актима којима се уређује рад ученичке задруге.*

Ученичка задруга се уписује у регистар задруга сходном применом одредаба закона којим се уређује регистрација задруга.*

Садржину оснивачког акта, стицање и престанак статуса задругара, управљање и начин рада ученичке задруге, ближе уређује министар.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

IV. УЧЕНИЦИ

1. Упис ученика и одраслих

Право на упис

Члан 33.

У школу може да се упише лице које је завршило основно образовање и васпитање.

Лице које је завршило у иностранству основно образовање и васпитање или један од последња два разреда основног образовања, односно које је завршило у Републици Србији страну школу или један од последња два разреда основног образовања у иностранској школи у Републици Србији, после признавања стране школске исправе које се врши на основу закона који уређује национални оквир квалификација Републике Србије, може да се упише у школу, у складу са подзаконским актом којим се уређује поступак уписа у школу.**

У први разред школе која остварује програме музичког и балетског образовања и васпитања може да се упише лице које је завршило основно музичко, односно балетско образовање и васпитање, а лице које није завршило основно музичко, односно балетско образовање и васпитање, ако претходно положи испит на нивоу програма тог образовања.

Лице које похађа основно образовање и васпитање, а није га завршило, а завршило је основно музичко или балетско образовање и васпитање, може да се упише у школу која остварује програме музичког и балетског образовања и васпитања ради похађања наставе из уметничких и стручних предмета.

После завршеног средњег образовања и васпитања у школу може да се упише лице ради преквалификације, доквалификације, специјалистичког или мајсторског образовања. Лице које се уписује у школу ради стицања специјалистичког или мајсторског образовања мора да има претходно завршено одговарајуће средње образовање и васпитање и најмање две године радног искуства.**

Планом и програмом наставе и учења утврђују се услови за стицање специјалистичког и мајсторског образовања.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Упис у школу за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Члан 34.*

У школу за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом може да се упише лице на основу мишљења интерресорне комисије и уз сагласност родитеља, односно другог законског заступника.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Одлучивање о броју ученика за упис

Члан 35.*

Школа, чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, до 31. децембра, предлаже Министарству, преко школских управа, број и структуру уписа ученика по подручјима рада и образовним профилима за наредну школску годину.*

При одређивању броја ученика школа у сарадњи са представницима организације надлежне за послове запошљавања према седишту локалне самоуправе, послодавцима и члановима надлежних органа за запошљавање у јединици локалне самоуправе, води рачуна о потребама привреде и могућностима даљег школовања будућих ученика.*

Надлежни орган у јединици локалне самоуправе за запошљавање у сарадњи са школском управом, послодавцима и другим заинтересованим странама учествује у изради општинског односно градског предлога плана уписа ученика у све средње школе са своје територије.*

За школе на територији аутономне покрајине, надлежни орган аутономне покрајине утврђује број ученика за упис у школу и доставља га Министарству на сагласност.*

У поступку утврђивања броја ученика за упис у школу у којој се настава изводи на језику националне мањине, национални савет националне мањине даје мишљење. Уколико национални савет националне мањине не достави мишљење у року од 15 дана од пријема захтева, сматра се да је мишљење дато.*

Министарство доноси одлуку о броју ученика за упис у школе из става 1. овог члана до 31. марта.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Конкурс за упис у школу чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе

Члан 36.

Упис ученика у први разред школе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, врши се на основу конкурса.

Министарство расписује заједнички конкурс за све школе из става 1. овог члана до 1. маја.

Конкурс садржи и обавештење о језику на којем се остварује образовно-васпитни рад, као и информације о прилагођеним условима за образовање ученика са сметњама у развоју **и инвалидитетом.*****

У поступку уписа ученика у школу и у школу за коју је прописано полагање пријемног испита којим се проверавају изузетне, односно посебне способности, Министарство прикупља одговарајуће податке из члана 181а Закона.***

Брисани су ранији ст. 4. и 5. (види члан 13. Закона - 129/2021-15)

Ученици могу да изврше увид у базу из члана 36б став 2. путем портала посвећеног упису у средњу школу, чији садржај ажурира Министарство, уносом своје идентификационе шифре.**

Увид у податке за ученике поједине школе може се извршити само у тој школи, у посебној просторији у коју је приступ дозвољен само ученицима, њиховим родитељима, односно **другим законским заступницима*** и лицима овлашћеним за спровођење и организацију испита.

Школа у току године врши упис кандидата ради стицања специјалистичког, односно мајсторског образовања, стручне оспособљености, преквалификације, доквалификације и обуке, уз сагласност Министарства, а у школи у којој се настава изводи на језику националне мањине претходно се прибавља мишљење националног савета националне мањине. Уколико национални савет националне мањине не достави мишљење у року од 15 дана од пријема захтева, сматра се да је мишљење дато.

Конкурс за смештај ученика у школу са домом, односно у дом ученика, расписује се у складу са законом којим се уређује ученички стандард.

Подаци из ст. 4. и 5. прикупљају се из евиденција које основна школа води у складу са Законом и овим законом. Средња школа прикупља резултате пријемног испита у складу са подзаконским актом којим се уређује поступак уписа у средњу школу.**

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 52/2021

***Службени гласник РС, број 129/2021

Упис кандидата по посебним условима*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 36а*

Поједина лица или групе лица могу да се упишу у средњу школу под повољнијим условима ради постизања пуне равноправности у стицању образовања.*

Мерила и поступак за упис лица из става 1. овог члана, прописује министар.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 36б*

Обрада података из члана 36. став 4. овог закона врши се на начин прописан чланом 181а Закона, у циљу остваривања права на средње образовање и васпитање.**

Обрада података врши се електронски, у оквиру базе података коју успоставља и којом управља Министарство.*

Ближе услове и начин одржавања и администрирања базе података из става 2. овог члана, затим обраде, уноса и ажурирања података који се у базу података уносе, прописује министар.*

Приликом обраде података руковалац је у обавези да поштује правила о сразмерности обраде у односу на циљ који се намерава остварити.*

Брисан је ранији став 5. (види члан 14. Закона - 129/2021-15)

*Службени гласник РС, број 52/2021

**Службени гласник РС, број 129/2021

Упис одраслих

Члан 37.

Упис одраслих врши се у складу са Законом, овим законом и законом којим се уређује образовање одраслих.

Редослед кандидата за упис у школу и пријемни испит

Члан 38.*

Редослед кандидата за упис у школу утврђује се на основу успеха у претходном школовању које укључује и успех ученика на завршном испиту.*

Кандидат који се уписује у уметничку школу (музичка, балетска и уметничка школа ликовне области), односно на образовни профил у области уметности, школу или одељење за ученике са изузетним, односно посебним способностима, школу у којој се део наставе

остварује на страном језику и школу за талентоване ученике, полаже пријемни испит за проверу изузетних, односно посебних способности.**

Кандидат за упис у школу из става 2. овог члана има право да полаже пријемни испит на језику на којем је завршио основно образовање и васпитање.*

Право на рангирање ради уписа у школу из става 2. овог члана стиче кандидат који је положио пријемни испит.*

Редослед кандидата за упис у школу из става 2. овог члана, сем средње стручне школе, утврђује се на основу успеха на пријемном испиту и успеха у претходном школовању.*

Редослед кандидата за упис у средњу стручну школу у којој се део наставе остварује на страном језику утврђује се на основу успеха у претходном школовању.*

Кандидат који је завршио последња два разреда основног образовања и васпитања на страном језику у иностранству или у страном школи у Републици Србији, после признавања стране школске исправе, које се врши на основу закона који уређује национални оквир квалификација Републике Србије, може да се упише у школу у којој се остварује део наставе на језику на коме је завршио последња два разреда основног образовања и васпитања, без полагања пријемног испита, уколико је број ученика у одељењу после распоређивања мањи од тридесет, у складу са подзаконским актом којим се уређује упис ученика у школу.**

Уколико кандидат из става 7. овог члана конкурише за упис у све школе осим школе у којој се део наставе остварује на страном језику, из става 2. овог члана, полаже пријемни испит.*

Кандидат који је завршио основно образовање и васпитање или један од последња два разреда основног образовања и васпитања у иностранству или који је у Републици Србији завршио страну школу или један од последња два разреда основног образовања и васпитања у страном школи, уписује се преко броја одређеног за упис ученика*, у складу са подзаконским актом којим се уређује упис ученика у школу.**

Уколико кандидат из става 9. овог члана конкурише за упис у школу из става 2. овог члана, полаже пријемни испит.*

Мерила и поступак за утврђивање редоследа кандидата за упис у школу, вредновање учешћа ученика осмог разреда на такмичењима и врсте такмичења чија се места вреднују, садржину, време, место и начин полагања пријемног испита, услове за упис кандидата из

члана 33. став 2, члана 36а став 1, члана 38. ст. 7. и 9. и члана 40. став 3. овог закона и друга питања везана за упис у школу, прописује министар.**

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Избор страног језика

Члан 39.

Ученик у школи наставља са изучавањем страних језика које је учио у основном образовању и васпитању, уколико су * планом и програмом **наставе и учења** * предвиђена два страна језика, или бира један од њих уколико је предвиђен један страни језик, осим ако је * планом и програмом **наставе и учења** * предвиђено обавезно учење одређеног страног језика.

Ако школа не може да организује наставу тих језика због недовољног броја пријављених ученика (мање од 15 на нивоу разреда), у школи се организује настава страног језика за који постоје услови.

Изузетно од става 2. овог члана, ако школа не може да организује наставу страног језика због недовољног броја ученика, школа може да организује комбиновану групу на нивоу два или више различитих разреда која има најмање 15 ученика, односно комбиновану групу на нивоу два или више различитих разреда која има најмање 12 ученика у одељењима за ученике са посебним способностима за филолошке науке, уз сагласност министра.**

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 52/2021

2. Својство ученика

Редован и ванредан ученик

Члан 40.

Редован ученик првог разреда школе је лице које је уписано у први разред ради стицања средњег образовања и васпитања или образовања за рад и млађе је од 17 година, а ванредан ученик првог разреда школе је лице уписано у први разред средњег образовања и васпитања или образовања за рад и старије је од 17 година.

Изузетно од става 1. овог члана, лице млађе од 17 година може да стиче средње образовање и васпитање или образовање за рад у својству ванредног ученика, ако оправда немогућност редовног похађања наставе, уз сагласност министра, и то:*

1) лице које се професионално бави спортом;*

2) лице чија природа болести објективно не дозвољава редовно похађање наставе;*

3) у другим оправданим случајевима када објективне околности не дозвољавају редовно похађање наставе.*

Изузетно од става 1. овог члана, лице старије од 17 година које је претходне школске године завршило основну школу у трајању од осам година, може у наредној школској години да се упише у школу у својству редовног ученика, у складу са подзаконским актом којим се уређује упис ученика у школу.*

Планом и програмом наставе и учења за музичко, односно балетско образовање и васпитање и за образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом може се утврдити друга старосна граница за упис у школу и за стицање својства редовног ученика.*

Изузетно од ст. 1–3. овог члана, ученик средње школе основане за потребе унутрашњих послова може стицати образовање само у својству редовног ученика.**

*Службени гласник РС, број 129/2021

**Службени гласник РС, број 92/2023

Стицање својства ученика

Члан 41.*

Својство редовног, односно ванредног ученика стиче се уписом у школу сваке школске године, под условима утврђеним Законом и овим законом.*

Редован ученик из става 1. овог члана има право да се упише у одговарајући разред најкасније до 31. августа, осим ако је започет поступак по захтеву за заштиту права ученика или васпитно-дисциплински поступак, када се врши упис по окончању поступка.*

Лице о чијем се праву на признавање стране школске исправе одлучује према одредбама закона који уређује национални оквир квалификација Републике Србије, може бити условно уписано у наредни разред уколико поступак признавања није окончан до истека рока за упис ученика у школу.**

Ванредни ученик из става 1. овог члана има право да се упише у одговарајући разред у току школске године.*

Брисан је ранији став 5. (види члан 7. Закона - 92/2023-338)

Изузетно, редован ученик средњег образовања и васпитања који није положио поправни испит, може да заврши започети разред у

истој школи наредне школске године, у својству ванредног ученика, поновним полагањем неположеног испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа. Када заврши разред, ванредан ученик има право да се у истој школској години упише у наредни разред, у истом својству.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Упоредно школовање и својство ученика

Члан 42.

Ученик има својство редовног ученика у једној школи, осим ако се упоредо школује у школи која остварује програме музичког и балетског образовања и васпитања.

Редован ученик може упоредо да савладава школски програм, односно део школског програма за други образовни профил, као ванредан ученик, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова.

Редован ученик који похађа програм интернационалне матуре може упоредо да савладава школски програм, односно део школског програма за други смер гимназије или други образовни профил, као редован ученик.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Исписивање из школе и поновно уписивање у школу

Члан 43.*

Редован ученик, његов родитељ, односно други законски заступник може да поднесе писмени захтев за издавање исписнице, у току школске године.*

Ученик из става 1. овог члана може да се упише у другу школу у року од седам дана од дана уручења исписнице.*

Ученик из става 1. овог члана, који се не упише у школу у прописаном року, има право да наредне школске године изврши поновни упис у исту школу и у исти разред, осим ученика средње школе основане за потребе унутрашњих послова.*

Уколико у току трајања васпитно-дисциплинског поступка ученик средње школе, родитељ, односно други законски заступник поднесе захтев да се ученик испише из школе, школа ће донети решење којим се издавање исписнице одлаже до окончања васпитно-дисциплинског поступка, у складу са Законом.*

На решење из става 4. овог члана ученик, његов родитељ, односно други законски заступник, нема право жалбе али има право на судску заштиту у управном спору.*

Решење из става 4. овог члана школа доноси у року од два радна дана од дана подношења захтева.*

Приликом уписивања ученика у другу школу у току школске године, подаци о изреченим васпитним и васпитно-дисциплинским мерама морају бити унети у одговарајући део обрасца исписнице.*

Школа у којој ученик наставља школовање је у обавези да прати понашање ученика и спроводи појачан васпитни рад, у складу са Законом.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Прелазак ученика у другу школу, односно на други образовни профил

Члан 44.

Ученик може да пређе у другу школу, односно на други образовни профил, ради завршавања започетог школовања, осим у школу, односно образовни профил за чији упис је прописана обавеза полагања пријемног испита.

3. Права и обавезе ученика

Похваљивање и награђивање ученика

Члан 45.

Ученик који се истиче у учењу и другим аспектима школског рада похваљује се или награђује.

Општим актом школе одређују се услови и начин додељивања похвала и награда, као и за избор ученика генерације.

Члан 46.

Као посебан облик признања у току школовања ученику се додељује диплома или награда за изузетан општи успех, односно за изузетан успех из појединих наставних области или предмета и изузетна постигнућа у било којој области рада школе.

Врсте диплома, односно награда, услове и начин њиховог додељивања утврђује министар.

Обавезе ученика

Члан 47.

Редован ученик је дужан да похађа наставу и извршава друге обавезе утврђене Законом, овим законом и општим актима школе.

Родитељ, односно други законски заступник ученика из става 1. овог члана дужан је да у року од осам дана од дана изостанка ученика достави лекарско оправдање или други релевантни документ о оправданости изостанка.*

Ванредан ученик полаже испите из свих предмета утврђених школским програмом, осим из предмета физичко васпитање – ако је старији од 20 година, и извршава друге обавезе утврђене Законом, овим законом и општим актима школе.

Владање ванредног ученика не оцењује се.

Ученик који је смештен у дом у саставу школе одговара за повреду обавезе, односно забране прописане Законом и законом којим се уређује ученички стандард.

*Службени гласник РС, број 101/2017

V. ОЦЕЊИВАЊЕ И ИСПИТИ

1. Оцењивање ученика

Члан 48.*

Оцењивањем у школи процењује се оствареност прописаних исхода и стандарда образовних постигнућа, а за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом – измењених циљева и исхода у савладавању индивидуалног образовног плана.**

Праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године обавља се формативним и сумативним оцењивањем.*

Формативно оцењивање, у смислу овог закона, јесте редовно проверавање постигнућа и праћење владања ученика у току савладавања школског програма и садржи повратну информацију и препоруке за даље напредовање и, по правилу, евидентира се у педагошкој документацији наставника.*

Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине или за класификациони период из предмета и владања. Оцене добијене сумативним оцењивањем су, по правилу, бројчане и уносе се у прописану евиденцију о образовно-васпитном раду.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

Успех ученика и оцена

Члан 49.*

Успех ученика оцењује се из предмета и владања.*

Оцењивање је јавно и свака оцена мора одмах да буде образложена ученику.*

Ученик се оцењује најмање* три* пута у полугодишту. Изузетно, уколико је недељни фонд наставног предмета један час, ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту.***

У току школске године оцењивање је описно и бројчано и врши се на основу праћења напредовања ученика у савлађивању школског програма, а на основу исхода и стандарда постигнућа. Закључна оцена из предмета јесте бројчана и изводи се на крају првог и другог полугодишта. Ученик са сметњама у развоју* и инвалидитетом* коме су током образовања прилагођавани циљеви и исходи учења оцењује се у складу са њима.***

Бројчане оцене ученика у појединим наставним предметима су: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1)*. Оцена недовољан (1) није прелазна.****

Ученик који на крају школске године има прелазне оцене из сваког наставног предмета прелази у наредни разред.*

У школама које остварују посебан или међународни програм, за које Министарство утврди да остваривање тог програма обезбеђује остваривање стандарда за завршетак средњег образовања и васпитања и за које школа која их остварује поседује сертификат међународно признатог удружења школа које остварују исти програм, ученик се оцењује у складу са програмом који се остварује.***

Успех ученика из изборних програма верска настава и грађанско васпитање оцењује се описно.*

Оцена из изборних програма, изузев верске наставе и грађанског васпитања, је бројчана и утиче на општи успех ученика.*

Владање ученика оцењује се бројчано у току првог и другог полугодишта и на крају школске године и утиче на општи успех.****

Ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту из владања.****

Закључна оцена из владања изражава се бројчаном оценом и то: примерно (5), врло добро (4), добро (3),* задовољавајуће (2) и незадовољавајуће (1) и утиче на општи успех ученика.***

Владање ванредног ученика не оцењује се.*

Закључну оцену на предлог предметног наставника и оцену из владања на предлог одељењског старешине утврђује одељењско веће.*

Начин, поступак и критеријуме оцењивања успеха из појединачних предмета и владања и друга питања од значаја за оцењивање, прописује министар.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 6/2020

***Службени гласник РС, број 129/2021

****Службени гласник РС, број 92/2023

Ослобађање од наставе физичког васпитања

Члан 50.*

Ученик може бити привремено или за одређену школску годину ослобођен од практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања у целини или делимично, осим ученика средње школе основане за потребе унутрашњих послова.*

Директор доноси одлуку о ослобађању ученика од практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања на основу предлога изабраног лекара.*

Ученик који је ослобођен практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања оцењује се на основу теоријских знања, у складу са програмом предмета.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Завршавање школовања у краћем року

Члан 51.

Ученик који постиже изузетне резултате у учењу има право да заврши школовање у року краћем од предвиђеног, осим ученика средње школе основане за потребе унутрашњих послова.*

Ученик из става 1. овог члана има право да полагањем испита заврши започети и наредни разред. Наставничко веће утврђује испуњеност услова за остваривање тог права.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Општи успех ученика

Члан 52.

Општи успех ученика утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу аритметичке средине **прелазних*** закључних бројчаних оцена из

обавезних предмета, изборних програма изузев верске наставе и грађанског васпитања** и оцене из владања, и то:

- одличан успех – ако има средњу оцену најмање 4,50;
- врло добар успех – ако има средњу оцену од 3,50 закључно са 4,49;
- добар успех – ако има средњу оцену од 2,50 закључно са 3,49;
- довољан успех – ако има средњу оцену до 2,49.

Оцене из факултативних предмета не утичу на општи успех ученика.

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 92/2023

Напредовање ученика

Члан 53.

Ученик је завршио разред када на крају школске године има прелазне оцене из свих обавезних предмета и **изборних програма*** који се оцењују бројчано.

Редовни ученик понавља разред када на крају другог полугодишта има три или више непрелазних оцена из обавезних предмета и **изборних програма*** који се оцењују бројчано, када не положи поправни испит у прописаним роковима, а у школи која остварује програме музичког и балетског образовања и васпитања ако добије непрелазну оцену из главног предмета на годишњем испиту.

Редовни ученик има право једанпут да понови разред у току школовања.

*Службени гласник РС, број 101/2017

Успех ученика на испиту

Члан 54.

Успех ученика оцењује се и на испиту.

Испити се полажу по предметима и разредима.

У школи се полажу: разредни, поправни и допунски испит. У школи која остварује програме музичког и балетског образовања и васпитања полаже се и годишњи испит. Годишњи испит из главног предмета полаже ученик школе која остварује програме музичког, односно балетског образовања и васпитања који је на крају школске године из главног предмета оцењен позитивном оценом.

Испити из става 3. овог члана полажу се пред испитном комисијом коју чине најмање три члана, од којих су најмање два стручна за предмет који се полаже. Чланове испитне комисије одређује директор школе.

Општим актом школе утврђују се рокови за полагање испита.

Сматра се да није положио испит ученик који из неоправданих разлога не приступи испиту или одустане од испита у току или пре испита.

2. Разредни, поправни и други испити током школовања

Разредни испит

Члан 55.

Ученик који из оправданих разлога није присуствовао настави више од једне трећине предвиђеног броја часова, а оцењивањем се утврди да није остварио прописане циљеве, исходе и стандарде постигнућа у току савладавања школског програма, упућује се на разредни испит.

Ученик се упућује на разредни испит и из предмета за који није организована настава.

Разредни испит ученик полаже у јунском и августовском испитном року.

Поправни испит

Члан 56.*

Ученик полаже поправни испит у школи у којој стиче образовање и васпитање у августовском испитном року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.*

За ученика* из става 1. овог члана, организује се припремна настава.***

Ученик завршног разреда који је положио разредни испит има право да у истом испитном року полаже завршни или матурски испит, односно да полаже поправни испит ако није положио разредни испит.*

Изузетно, редован ученик који није положио поправни испит може да заврши започети разред у истој школи наредне школске године, у својству ванредног ученика поновним полагањем неположеног испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа. Када заврши разред ванредан ученик има право да се у истој школској години упише у наредни разред, у истом својству.*

Ученик завршног разреда који не положи поправни, завршни, односно матурски испит завршава започето образовање у истој школи у својству ванредног ученика полагањем испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа.*

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 92/2023

Допунски испити

Члан 57.

Ученик коме је одобрен прелазак у другу школу, односно други образовни профил у складу са овим законом, полаже допунске испите из предмета који нису били утврђени школским програмом, односно наставним планом и програмом који је ученик започео да савлађује, у роковима утврђеним решењем, сагласно општем акту школе.

Лице које се уписује у школу ради преквалификације полаже испите из стручних предмета које одреди комисија коју чине чланови наставничког већа школе именовани решењем директора.

Лице које се уписује у школу ради доквалификације полаже допунске испите из предмета чији садржаји нису претежно исти, из предмета који нису били утврђени школским програмом, односно наставним планом и програмом и испите завршног разреда, о чему одлуку доноси комисија коју чине чланови наставничког већа школе именовани решењем директора.

Државна и међународна испитивања*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Члан 57а*

Школа је дужна да обезбеди тестирање ученичких постигнућа на државним испитивањима, као и на међународним испитивањима на која се држава обавезала уговорима.*

Ближе услове за спровођење испитивања из става 1. утврђује министар.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

3. Испити којима се завршава средње образовање и васпитање*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Члан 58.

Средње образовање се завршава полагањем испита на државном нивоу. Врсте испита којима се завршава одређени ниво средњег образовања су: општа матура, стручна и уметничка матура, завршни испит средњег стручног образовања, специјалистички и мајсторски испит.*

Ученици средњих богословских школа традиционалних цркава и верских заједница могу да приступе полагању испита којим се завршава средње образовање, и то полагањем српског, односно матерњег језика и књижевности и два предмета са листе општеобразовних предмета.***

Испити из ст. 1. и 2. овог члана*** полажу се у складу са Законом и овим законом.

Брисан је ранији став 3. (види члан 21. Закона - 129/2021-15)

Кршење процедуре испита којим се угрожава једнакост ученика, односно одраслих представља тежу повреду радне обавезе запослених.

Изузетно, не сматра се кршењем процедуре ако се врши прилагођавање услова полагања испита за ученике са сметњама у развоју **и инвалидитетом****, којим се обезбеђује једнакост ученика и одраслих током полагања испита.

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

***Службени гласник РС, број 92/2023

3.1. Општа матура

Програм опште матуре

Члан 59.

Општом матуrom проверава се усвојеност општих стандарда постигнућа након завршеног средњег општег образовања и васпитања у гимназији, а који се прописују програмом опште матуре.

Програм опште матуре доноси министар, у складу са Законом.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Право на полагање опште матуре

Члан 60.

Општу матуру полажу ученици након завршеног четвртог разреда средњег општег образовања и васпитања у гимназији.

Општу матуру, односно њен део може да полаже и ученик након завршеног четвртог разреда средњег стручног, односно уметничког образовања у складу са програмом опште матуре.

Ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом, специфичним тешкоћама у учењу или језичким баријерама полаже општу матуру у условима који обезбеђују превазилажење физичких и комуникацијских препрека.*

Тимови за инклузивно образовање и пружање додатне подршке припремају услове за организовање и спровођење опште матуре за ученике из става 3. овог члана.*

Право на полагање опште матуре има и лице које је завршило програм из члана 63а став 1. овог закона.**

*Службени гласник РС, број 6/2020

**Службени гласник РС, број 92/2023

Јавна исправа и наставак школовања

Члан 61.

Након положене опште матуре ученику се издаје јавна исправа, у складу са овим законом.

На основу положене опште матуре, ученик може да се упише у високошколску установу без полагања пријемног испита, осим испита за проверу склоности и способности, у складу са законом којим се уређује високо образовање.

3.2. Стручна и уметничка матура

Програм стручне и уметничке матуре

Члан 62.

Стручном матуrom проверава се усвојеност* * компетенција и општих стандарда постигнућа након завршеног средњег стручног образовања и васпитања*, у складу са стандардом квалификације.****

Уметничком матуrom проверава се усвојеност* * компетенција и општих стандарда постигнућа након завршеног средњег уметничког образовања и васпитања*, у складу са стандардом квалификације.****

Брисани су ранији ст. 3. и 4. (види члан 23. Закона - 129/2021-15)

Програме стручне и уметничке матуре доноси министар, у складу са Законом.**

*Службени гласник РС, број 6/2020

**Службени гласник РС, број 129/2021

***Службени гласник РС, број 92/2023

Право на полагање стручне и уметничке матуре

Члан 63.

Стручну, односно уметничку матуру полаже ученик након завршеног четвртог разреда средњег стручног, односно уметничког образовања и васпитања у стручној, односно уметничкој школи.

Стручну, односно уметничку матуру може да полаже одрасли након савладаног програма трогодишњег средњег стручног, односно уметничког образовања и васпитања у стручној, односно уметничкој школи по програму прилагођеном за одрасле.

Ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом, специфичним тешкоћама у учењу или језичким баријерама полаже стручну, односно уметничку матуру у условима који обезбеђују превазилажење физичких и комуникацијских препрека.*

Тимови за инклузивно образовање и пружање додатне подршке припремају услове за организовање и спровођење стручне, односно уметничке матуре за ученике из става 3. овог члана.*

*Службени гласник РС, број 6/2020

Програм за полагање опште матуре*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Члан 63а*

Полазник програма за полагање опште матуре може бити лице које је завршило средње стручно образовање у трогодишњем трајању, лице које је стекло квалификацију на нивоу 3 НОКС у неформалном образовању, лице коме је призната еквиваленција, у складу са чланом 35а Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије.*

Програм из става 1. овог члана реализује се у гимназији у трајању од две године, након чега полазник стиче право да полаже општу матуру, у првом наредном року у којем се организује.*

Трошкове похађања програма из става 1. овог члана и полагања опште матуре сноси полазник.*

Полазнику који је завршио програм из става 1. овог члана и положио општу матуру издаје се јавна исправа о положеној општој матури у складу са овим законом, без стицања нивоа 4 НОКС/средњег образовања у четворогодишњем трајању.*

Програм из става 1. овог члана, начин пријаве испита у изборном делу опште матуре и остала питања од значаја за похађање програма утврђује министар.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Јавна исправа и наставак школовања

Члан 64.

Након положене стручне, односно уметничке матуре ученик стиче средње стручно, односно уметничко образовање и васпитање, о чему се издаје јавна исправа, у складу са овим законом.

На основу положене стручне, односно уметничке матуре ученик може да се упише на студије у научној, стручној или уметничкој области у којој је стекао средње образовање и васпитање, без полагања пријемног испита, осим испита за проверу склоности и способности, у складу са законом којим се уређује високо образовање.

На основу положене стручне, односно уметничке матуре ученик може да се упише на студије изван области из става 2. овог члана, уз

полагање испита из одређених општеобразовних наставних предмета које полаже у изборном делу стручне, односно уметничке матуре, а које утврди самостална високошколска установа уместо пријемног испита, у складу са законом којим се уређује високо образовање.*

На основу положене опште матуре након савладаног програма из члана 63а овог закона, кандидат може да се упише на студије у складу са ст. 2. и 3. овог члана без стицања средњег образовања и васпитања у четворогодишњем трајању.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

3.3. Завршни испит средњег стручног образовања и васпитања и специјалистички и мајсторски испит

Програм завршног испита средњег стручног образовања и васпитања

Члан 65.

Завршним испитом средњег стручног образовања и васпитања проверава се стеченост компетенција дефинисаних стандардом квалификације за обављање послова одговарајућег занимања.

Програм завршног испита средњег стручног образовања и васпитања доноси министар, у складу са Законом.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Право на полагање завршног испита средњег стручног образовања и васпитања

Члан 66.

Завршни испит полаже ученик након завршеног средњег стручног образовања и васпитања у трогодишњем трајању.

Право на полагање завршног испита има одрасли након савладаног програма средњег стручног образовања по програму за одрасле, у складу са овим законом.

Ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом, специфичним тешкоћама у учењу или језичким и социјалним баријерама полаже испите из ст. 1. и 2. овог члана у условима који обезбеђују превазилажење физичких и комуникацијских препрека, а може да буде ослобођен полагања дела испита из предмета за које су му током образовања прилагођавани стандарди постигнућа, или да тај део полаже у складу са индивидуалним образовним планом, о чему доносе одлуку тим за инклузивно образовање и тим за пружање додатне подршке ученицима.

Тимови припремају планове за организовање и спровођење завршног испита за ученике из става 3. овог члана.

Након положеног завршног испита, ученику, односно одраслом, издаје се јавна исправа, у складу са овим законом.

Програм специјалистичког и мајсторског образовања

Члан 67.

Након савладаног програма специјалистичког, односно мајсторског образовања одрасли полаже специјалистички, односно мајсторски испит.

Мајсторским, односно специјалистичким испитом проверавају се знања, вештине и стручне компетенције одраслог за обављање послова одговарајућег занимања, у складу са стандардом квалификације.

Програм специјалистичког, односно мајсторског испита доноси министар, у складу са Законом.*

Након положеног специјалистичког, односно мајсторског испита, одраслом се издаје јавна исправа, у складу са овим законом.

*Службени гласник РС, број 129/2021

3.4. Испити других облика стручног образовања

Члан 68.

После завршеног другог разреда средњег стручног образовања и васпитања или завршеног двогодишњег образовања за рад, ученик, односно одрасли полаже завршни испит. Завршним испитом проверавају се знања, вештине и стручне компетенције у складу са стандардом квалификације.

Ученик и одрасли након завршеног стручног оспособљавања или завршеног првог разреда средњег стручног образовања и васпитања полаже испит стручне оспособљености у складу са стандардом квалификације. Испит се полаже у средњој стручној школи или другој организацији која има одобрење за рад, о чему се издаје јавна исправа, у складу са овим законом.

Ученик и одрасли након савладаног програма обуке полаже испит за обуку у школи или другој организацији која има одобрење за рад, пред посебном комисијом, о чему се издаје исправа, у складу са овим законом.

Ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом, специфичним тешкоћама у учењу или језичким и социјалним баријерама полаже испите из ст. 1–3. овог члана у условима који обезбеђују превазилажење физичких и комуникацијских препрека, а може да буде ослобођен полагања дела испита из предмета за које су му током образовања прилагођавани стандарди постигнућа, или да тај део полаже у складу са индивидуалним образовним планом, о чему одлуку доносе тим за инклузивно образовање и тим за пружање додатне подршке ученицима.

Тимови припремају планове за организовање и спровођење испита из ст. 1–3. овог члана за ученике из става 4. овог члана.

Програме из ст. 1–3. овог члана доноси министар, у складу са Законом.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

3.5. Интернационална матура*

*Службени гласник РС, број 101/2017

Програм интернационалне матуре, право на полагање интернационалне матуре и јавна исправа интернационалне матуре*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Члан 68а*

Програм интернационалне матуре је међународно верификован, општеобразовни доуниверзитетски програм који се остварује током средњег образовања најмање две године.*

Интернационална матура се полаже у складу са прописаним програмом интернационалне матуре.*

По прибављеној анализи Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, министар сваке друге године доноси листу програма интернационалне матуре.*

Ближе услове за остваривање програма интернационалне матуре прописује министар.*

Ученик који је завршио четврти разред средње школе по програму из става 1. овог члана може да полаже интернационалну матуру.*

После положене интернационалне матуре ученику се издаје јавна исправа о завршеном средњем образовању, у складу са програмом из става 1. овог члана, овим законом и Законом.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Брисан је наслов изнад члана 68б (види члан 28. Закона - 129/2021-15)

Члан 68б

Брисан је (види члан 28. Закона - 129/2021-15)

Брисан је наслов изнад члана 68в (види члан 28. Закона - 129/2021-15)

Члан 68в

Брисан је (види члан 28. Закона - 129/2021-15)

VI. ЕВИДЕНЦИЈЕ И ЈАВНЕ ИСПРАВЕ

Врсте евиденција

Члан 69.

Школа води евиденцију о:

- ученику;
- успеху ученика;
- испитима;
- образовно-васпитном и васпитном раду;
- запосленима.

Евиденција о ученику

Члан 70.*

Евиденцију о ученику чине: јединствени образовни број, подаци о његовом идентитету (лични подаци), образовном, социјалном и здравственом статусу, подаци о препорученој и пруженој додатној образовној, здравственој и социјалној подршци, као и подаци о образовању и васпитању ученика на кућном и болничком лечењу, ученика који стичу средње образовање и васпитање код куће и ученика који стичу средње образовање и васпитање наставом на даљину.*

Јединствени образовни број представља индивидуалну и непоновљиву ознаку која се састоји од 16 карактера и додељује се ученику, у складу са Законом.*

Податак о јединственом образовном броју уноси се у евиденцију коју школа води у штампаном и/или електронском облику, као и у обрасце јавних исправа које школа издаје, у складу са овим законом.*

Лични подаци о ученику и о родитељу, односно другом законском заступнику прописани су чланом 181а став 2. тачка 1) Закона.*

Подаци о образовном статусу ученика прописани су чланом 181а став 2. тач. 2) и 3) Закона.*

Подаци о социјалном статусу ученика и родитеља, односно другог законског заступника су: подаци о условима становања (становање у стану, кући, породичној кући, подстанарство, становање у дому, да ли ученик има своју собу и други облици становања), стању породице (броју чланова породичног домаћинства, да ли су родитељи живи, њихов образовни ниво и запослење и примања социјалне помоћи).*

Податак о здравственом статусу ученика је податак о томе да ли је ученик обухваћен примарном здравственом заштитом.*

Подаци о препорученој и пруженој додатној образовној, здравственој и социјалној подршци су подаци које доставља интерресорна комисија која врши процену потреба и подаци о њиховој остварености.*

Подаци о образовању и васпитању ученика на кућном и болничком лечењу, ученика који стичу средње образовање и васпитање код куће и ученика који стичу средње образовање и васпитање наставом на даљину су додатни подаци који су неопходни за организацију образовно-васпитног рада за ученике који стичу образовање и васпитање на један од начина прописаних чланом 27. овог закона.*

У поступку полагања испита којим се завршава средње образовање и васпитање (општа матура, стручна и уметничка матура, завршни испит средњег стручног образовања и васпитања), Министарство прикупља одговарајуће податке из члана 181а Закона.*

Податке из става 10. овог члана школа доставља Министарству почев од школске године од које ће се у школи полагати завршни испит средњег стручног образовања и васпитања, стручна, уметничка и општа матура.*

Подаци из става 10. овог члана прикупљају се из евиденција које школа води у складу са Законом и овим законом.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Члан 70а*

Обрада података из члана 70. став 9. овог закона врши се у циљу остваривања права на образовање и васпитање, односно за сврху спровођења* испита којим се завршава средње образовање и васпитање и поступка уписа ученика у високошколске установе и уноса потребних података у одговарајуће регистре у оквиру Јединственог информационог система просвете, уз обезбеђивање заштите података о личности.***

Обрада података врши се електронски, у оквиру базе података коју успоставља и којом управља Министарство.*

Ближе услове и начин одржавања и администрирања базе података из става 2. овог члана, затим обраде, уноса и ажурирања података који се у базу података уносе, прописује министар.*

Приликом обраде података руковалац је у обавези да поштује правила о сразмерности обраде у односу на циљ који се намерава остварити.*

Подаци који су предмет обраде чувају се пет година.*

*Службени гласник РС, број 52/2021

**Службени гласник РС, број 129/2021

Евиденција о успеху ученика

Члан 71.

Евиденцију о успеху ученика чине подаци којима се утврђује постигнут успех ученика у учењу и владању и то: оцене у току класификационог периода, закључне оцене из **обавезних предмета, изборних програма*** и владања на крају првог и другог полугодишта, закључне оцене на крају школске године, оцене на матури и завршном испиту и подаци о издатим ђачким књижицама, сведочанствима и дипломама, уверењима о успеху ученика и дипломама за изузетан успех, као и о оценама постигнутим на испитима.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Евиденција о испитима

Члан 72.

Евиденцију о испитима чине подаци о обављеним матурским и завршним испитима, односно о обављеној општој, стручној и уметничкој матури и завршном испиту средњег стручног образовања специјалистичком и мајсторском испиту, испиту стручне оспособљености, испиту за обуку за рад, разредним и поправним испитима, испитима ванредних ученика, допунским испитима, годишњим и другим испитима у складу са законом, као и податак о називу рада који је саставни део одређеног испита.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

Евиденција о образовно-васпитном и васпитном раду

Члан 73.

Евиденцију о образовно-васпитном и васпитном раду чине подаци о: подели предмета, односно модула на наставнике и распореду часова наставе и осталих облика образовно-васпитног рада, уџбеницима и другим наставним средствима, распореду писмених радова, контролним вежбама, остваривању школског програма, сарадњи са родитељима и локалном самоуправом, васпитној групи, годишњем програму васпитног рада и његовом остваривању и осталим облицима васпитног рада.

Евиденција о запосленима

Члан 74.

Евиденцију о запосленима чине следећи подаци: име и презиме, јединствени матични број грађана, пол, датум рођења, место, општина и држава рођења, адреса, место, општина и држава становања, контакт телефон, адреса електронске поште, ниво и врста образовања, подаци о стручном усавршавању и стеченим звањима, подаци о држављанству, способности за

рад са децом и ученицима и провери психофизичких способности, податак о познавању језика националне мањине, податак о врсти радног односа, начину и дужини радног ангажовања, истовременим ангажовањима у другим установама, изреченим дисциплинским мерама, подаци о стручном испиту и лиценци, подаци о задужењима и фонду часова наставника, васпитача, стручних сарадника и помоћних наставника, плати и учешћу у раду органа школе, а у сврху остваривања образовно-васпитног рада, у складу са Законом.

Начин прикупљања података у евиденцијама

Члан 75.

Подаци у евиденцијама прикупљају се на основу документације издате од стране надлежних органа коју достављају пунолетни ученици и родитељи, односно **други законски заступници*** и изјава пунолетних ученика и родитеља, односно **других законских заступника***.

Нарочито осетљиви подаци обрађују се уз пристанак пунолетног ученика и родитеља, односно **другог законског заступника***, који се даје у писменом облику, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

*Службени гласник РС, број 101/2017

Вођење евиденција

Члан 76.

Прикупљени подаци чине основ за вођење евиденција.

Евиденције у школи се воде електронски, у оквиру јединственог информационог система просвете и у папирној форми на прописаним обрасцима.

Врсту, назив и садржај образаца и начин вођења евиденција прописује министар и одобрава њихово издавање.

Евиденција се води на српском језику ћириличким писмом, а латиничким у складу са законом.

Када се образовно-васпитни рад остварује и на језику националне мањине, евиденција се води и на језику и писму те националне мањине.

Евиденција се може водити и само на језику и писму националне мањине на обрасцу који прописује министар, као део подзаконског акта из става 3. овог члана.

Обрада података

Члан 77.

Податке у евиденцијама прикупља школа.

Директор школе се стара и одговоран је за благовремен и тачан унос података и одржавање ажурности евиденција и безбедност података, без обзира на начин њиховог вођења.

Рокови чувања података у евиденцијама

Члан 78.

Лични подаци из евиденције о ученицима и подаци из евиденције о успеху ученика који се односе на закључне оцене на крају школске године и оцене на матури и завршном испиту чувају се трајно.

Сви остали подаци из чл. 70–73. овог закона чувају се десет година, **изузев података из члана 70. став 10. овог закона, који се чувају пет година.***

Подаци из евиденције о запосленима чувају се десет година.

*Службени гласник РС, број 129/2021

Јавне исправе

Члан 79.*

На основу података унетих у евиденцију, школа издаје јавне исправе.*

Јавне исправе, у смислу овог закона, су: ђачка књижица, исписница, уверење, сведочанство и диплома, а за ученике у средњој школи са домом ученичка легитимација, односно електронска картица.*

Школа уписаном редовном ученику издаје ђачку књижицу.*

Школа редовном ученику приликом исписивања издаје исписницу.*

Школа издаје ученику уверење о:*

- 1) положеном испиту;***
- 2) положеном делу испита на општој матури;***
- 3) положеном испиту за обуку;***
- 4) савладаном програму стручног оспособљавања;***
- 5) положеном испиту стручне оспособљености у складу са стандардом квалификације после завршеног првог разреда средњег стручног образовања и васпитања*;****
- 6) положеној општој матури у складу са овим законом, без стицања нивоа 4 НОКС/средњег образовања у четворогодишњем трајању.****

Уверење из става 5. тач. 3) и 5) у складу са овим законом, одраслом може да изда друга организација која има одобрење за рад.*

Школа издаје сведочанство за сваки завршени разред.*

Школа издаје диплому о:*

- 1) стеченом образовању за рад у трајању од две године;***
- 2) стеченом средњем образовању и васпитању, после положеног завршног испита на крају трогодишњег средњег образовања и васпитања и матурског испита на крају четворогодишњег средњег образовања и васпитања;***
- 3) завршеном мајсторском образовању;***
- 4) завршеном специјалистичком образовању;***
- 5) стеченом средњем образовању и васпитању, после положене опште матуре;***
- 6) стеченом средњем образовању и васпитању, после положене стручне матуре;***
- 7) стеченом средњем образовању и васпитању, после положене уметничке матуре;***
- 8) стеченом средњем образовању и васпитању, после положеног завршног испита средњег стручног образовања и васпитања.***

После положене интернационалне матуре ученику се издаје јавна исправа о завршеном средњем образовању, у складу са програмом интернационалне матуре, овим законом и Законом.*

Јавна исправа из ст. 3–8. издаје се на српском језику ћириличким писмом, латиничким писмом у складу са законом, а када се настава изводи и на језику националне мањине, јавна исправа издаје се и на том језику.*

Министар прописује образац јавне исправе и одобрава његово издавање, осим за електронску картицу.*

*Службени гласник РС, број 129/2021

**Службени гласник РС, број 92/2023

Употреба печата

Члан 80.

Школа оверава веродостојност јавне исправе печатом, сагласно закону.

Статутом школе одређује се лице одговорно за употребу и чување печата.

Дупликат јавне исправе

Члан 81.

Школа издаје дупликат јавне исправе на прописаном обрасцу, после проглашења оригинала јавне исправе неважећим у „Службеном гласнику Републике Србије“ на основу података из евиденције коју води.

У недостатку прописаног обрасца, школа издаје уверење о чињеницама унетим у евиденцију, у складу са законом.

Поништавање јавне исправе

Члан 82.

Школа поништава јавну исправу из члана 79. овог закона ако утврди:

- 1) да није издата на прописаном обрасцу;
- 2) да ју је потписало неовлашћено лице;
- 3) да није оверена печатом у складу са законом;
- 4) да није издата на језику и писму у складу са законом;
- 5) да није издата на основу прописане евиденције или да подаци у исправи не одговарају подацима у евиденцији;
- 6) да ималац јавне исправе није савладао прописани школски програм, односно наставни план и програм;
- 7) да ималац јавне исправе није положио прописане испите у складу са овим законом.

Ако школа не поништи јавну исправу, у складу са законом, поништиће је Министарство.

Јавна исправа коју на прописаном обрасцу изда друга организација која обавља делатност образовања по ваншколским прописима или која садржи назив образовног профила који се стиче у школи супротно одредбама овог и закона којим се уређује образовање одраслих – ништава је.

Оглашавање поништавања јавне исправе

Члан 83.

Школа, односно Министарство оглашава поништавање јавне исправе у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Утврђивање стеченог образовања у судском поступку

Члан 84.

Лице које нема јавну исправу о стеченом образовању, а евиденција о томе, односно архивска грађа је уништена или нестала, може да поднесе захтев надлежном суду, ради утврђивања стеченог образовања.

Захтев из става 1. овог члана садржи доказе на основу којих може да се утврди да је то лице стекло одговарајуће образовање и потврду да је евиденција, односно архивска грађа уништена или нестала.

Потврду да је архивска грађа уништена или нестала издаје школа у којој је лице стекло образовање или друго правно лице које је преузело евиденцију, односно архивску грађу. Ако нико није преузео евиденцију, односно архивску грађу, потврду издаје Министарство.

Члан 85.

Решење о утврђивању стеченог образовања, лицу из члана 84. овог закона, доноси надлежни суд у ванпарничном поступку, на основу писмених доказа.

Решење којим се утврђује стечено образовање замењује јавну исправу коју издаје школа.

VII. ПРИЗНАВАЊЕ СТРАНЕ ШКОЛСКЕ ИСПРАВЕ

Чл. 86-89.

Престали су да важе (види члан 53. Закона - 27/2018-3)

VIII. ВРЕДНОВАЊЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Вредновање квалитета рада школе

Члан 90.

Вредновање квалитета рада школе остварује се као самовредновање и спољашње вредновање квалитета.

Самовредновање и спољашње вредновање врши се у складу са законом.

На основу резултата вредновања квалитета рада, школа сачињава план за унапређивање квалитета рада у областима дефинисаним стандардима квалитета рада установа.

План за унапређивање квалитета рада саставни је део развојног плана школе.

IX. ШТРАЈК ЗАПОСЛЕНИХ

Члан 91.

Запослени у школи остварују право на штрајк у складу са Законом, овим законом и законом којим се уређује штрајк.

Штрајкачки одбор и запослени који учествују у штрајку дужни су да штрајк организују и воде на начин којим се не угрожава безбедност ученика и запослених и имовине и омогућава наставак рада по окончању штрајка.

Члан 92.

Наставник, васпитач и стручни сарадник остварују право на штрајк под условом да обезбеде минимум процеса рада школе, у остваривању права грађана од општег интереса у средњем образовању и васпитању.

Минимум процеса рада за наставника је извођење наставе у трајању од 30, односно 40 минута по часу у оквиру дневног распореда и обављање испита, а за стручног сарадника, односно васпитача – 20 часова рада недељно.

Ако наставник, васпитач и стручни сарадник учествују у штрајку не обезбеђујући минимум процеса рада из става 2. овог члана, директор школе покреће дисциплински поступак.

Наставнику, васпитачу и стручном сараднику, за повреду обавезе из става 2. овог члана, изриче се мера престанка радног односа.

Директор школе је дужан да за време штрајка организованог противно одредби става 2. овог члана, обезбеди остваривање наставе или обављање испита, односно дежурство васпитача док траје штрајк.

Х. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 93.

Новчаном казном од 100.000,00 до 1.000.000,00 динара казниће се за прекршај школа ако:

- 1) обави испит супротно одредбама овог закона (чл. 55–60, чл. 62, 63. и чл. 65–68);
- 2) не води, на прописани начин, или неуредно води прописану евиденцију (чл. 69–78);
- 3) изда јавну исправу о завршеном школовању супротно одредбама овог закона (чл. 61. и 64, члан 66. став 5, члан 67. став 4, члан 68. ст. 2. и 3. и члан 79).

Новчаном казном од **25.000,00*** до 100.000,00 динара казниће се директор, односно одговорно лице школе, за прекршај из става 1. овог члана.

*Службени гласник РС, број 101/2017

ХІ. ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ

Члан 94.

Послови утврђени чланом 5. став 3. (давање сагласности за реализацију наставе и остваривање школског програма на језицима националних мањина за мање од 15 ученика по прибављеном мишљењу одговарајућег националног савета националне мањине), **чланом 36. став 7. (давање сагласности на број ученика ради стицања специјалистичког, односно мајсторског образовања, стручне оспособљености, преквалификације, доквалификације и обуке)** ** овог закона, поверавају се аутономној покрајини.

Средства за финансирање установа на територији аутономне покрајине обезбеђују се у складу са законом.

У обављању послова из става 1. овог члана органи аутономне покрајине сарађују са органима Републике Србије и органима јединице локалне самоуправе.

У погледу поверених послова државне управе из става 1. овог члана Министарство према аутономној покрајини има права и дужности прописане законом којим се уређује државна управа.

*Службени гласник РС, број 101/2017

**Службени гласник РС, број 129/2021

ХИИ. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 95.

Влада ће, у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона, образовати Комисију из члана 8. став 2. овог закона.

Министар ће донети подзаконске акте на основу овлашћења из овог закона у року од две године од дана почетка примене овог закона.

Члан 96.

Подзаконски акти донети до ступања на снагу овог закона примењују се ако нису у супротности са овим законом, до доношења прописа на основу овог закона.

Члан 97.

Школа ће ускладити своју организацију и опште акте са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана његовог ступања на снагу.

Члан 98.

До доношења нових * планова и програма **наставе и учења*** у складу са Законом, у школи се полагају: завршни, матурски, специјалистички испит и испит за проверу стручне оспособљености.

Завршни испит полаже ученик на крају двогодишњег и трогодишњег образовања, матурски испит – на крају четворогодишњег образовања, специјалистички испит – на крају специјализације, а испит за стручну оспособљеност на крају стручног оспособљавања.

Испит из става 1. овог члана ученик полаже у школи у којој је завршио разред у јунском и августовском испитном року.

Успех ученика на испиту из става 1. овог члана оцењује се бројчано, просечном оценом.

Ученик који је поправни испит полагао у јунском испитном року, полаже испит из става 1. овог члана у августовском испитном року.

Редован ученик који не положи испит из става 1. овог члана у августовском испитном року може тај испит да полаже, као ванредан ученик, у испитним роковима утврђеним општим актом школе.

*Службени гласник РС, број 101/2017

Члан 99.

Образовање за рад у трајању од две године одговара другом степену стручне спреме; средње образовање у трајању од три године трећем, а средње образовање у трајању од четири године – четвртом степену.

Школовање за специјализацију одговара петом степену стручне спреме.

Стручно оспособљавање у трајању од годину дана одговара првом степену стручне спреме.

Образовање стечено у школи за талентоване ученике одговара четвртом степену стручне спреме.

Члан 100.

Лице које је стекло право по основу члана 355. став 1. тачка 1. и члана 356. ст. 4, 5. и 6. Закона о усмереном образовању и васпитању („Службени гласник СРС”, бр. 14/86, 8/88 и 19/89) и чл. 371, 372. и 373. и члана 374. став 3. Закона о васпитању и образовању („Службени гласник САПВ”, бр. 15/83, 11/86, 5/87, 17/88 и 23/88) и члана 138. Закона о изменама и допунама Закона о васпитању и образовању („Службени гласник САПВ”, број 11/86) задржава и даље то право.

Члан 101.

Даном почетка примене овог закона престаје да важи Закон о средњој школи („Службени гласник РС”, бр. 50/92, 53/93 – др. закон, 67/93 – др. закон, 48/94 – др. закон, 24/96, 23/02, 25/02 – исправка, 62/03 – др. закон, 64/03 – др. закон, 101/05 – др. закон и 72/09), осим одредаба члана 23, члана 24. став 1. и члана 26. које се примењују до доношења нових наставних планова и програма у складу са Законом.

Члан 102.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се почев од школске 2013/2014. године.

ОДРЕДБЕ КОЈЕ НИСУ УНЕТЕ У „ПРЕЧИШЋЕН ТЕКСТ” ЗАКОНА

*Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању:
„Службени гласник РС”, број 101/2017-19*

Члан 55.

Подзаконски акти за спровођење овог закона донеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењују се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 56.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

*Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању:
„Службени гласник РС”, број 6/2020-24*

Члан 8.

Брисан је (види члан 6. Закона - 52/2021-3)

Члан 9.

Школе и послодавци ће закључивати уговор из члана 1. став 2. овог закона у складу са одредбама овог закона почев од школске 2020/2021. године.

Члан 10.

Подзаконски акт из члана 1. овог закона министар доноси у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 11.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

*Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању:
„Службени гласник РС”, број 52/2021-3*

Члан 7.*

Закључно са школском 2024/2025. годином у школи се полаже матурски испит за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, у складу са овим законом и Законом.*

Почев од школске 2025/2026. године у школи се полажу стручна, уметничка и општа матура, у складу са овим законом и Законом.*

**Службени гласник РС, број 92/2023*

Члан 8.

Подзаконски акти из чл. 2. и 5. овог закона (нови члан 366 став 3. и члан 70а став 3.) донеће се у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењују се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 9.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

*Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању:
„Службени гласник РС“, број 129/2021-15*

Члан 35.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи члан 36. став 3. Закона о Националном оквиру квалификација Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 27/18 и 6/20).

Подзаконски акти за спровођење овог закона донеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 2. овог члана примењују се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Јавне исправе из члана 79. став 8. тач. 5)–8) школа издаје почев од школске године од које ће се у школи полагати општа, стручна и уметничка матура и завршни испит средњег стручног образовања и васпитања.

Члан 36.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

*Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању:
„Службени гласник РС“, број 92/2023-338*

Члан 23.

Кандидати који су положили матурски испит по прописима којима је уређено полагање матурског испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, као и други кандидати, могу да приступе полагању стручне, уметничке и опште матуре, у сврху рангирања за упис на високошколску установу.

Ближе услове од значаја за полагање испита из става 1. овог члана утврђује министар.

Члан 24.

Подзаконски акт из члана 18. став 5. и члана 23. став 2. овог закона донеће се у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

До доношења прописа из става 1. овог члана примењују се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 25.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.